

Česká republika
Nejvyšší kontrolní úřad

KONTROLA PROSTŘEDKŮ ZE ZAHRANIČÍ

KONTROLA PROJEKTŮ SPOLUFINANCOVANÝCH Z EVROPSKÝCH FONDŮ V PROGRAMOVÉM OBDOBÍ 2007–2013 – NEJČASTĚJŠÍ CHYBY

Ing. Josef Polák

Ředitel odboru kontroly zemědělství a regionálního rozvoje,
Nejvyšší kontrolní úřad

Obsah prezentace

1. Průběh a zaměření kontroly NKÚ
2. Doklady a zdroje informací
3. Nejčastější chyby příjemců a příklady chyb v těchto oblastech:
 - Cíle projektů a monitorování
 - Způsobilé výdaje a jejich financování
 - Proces zadávání veřejných zakázek
 - Veřejná podpora
 - Udržitelnost projektových výstupů a výsledků
 - Publikační a komunikační činnost
4. Shrnutí na závěr - Manažerská doporučení – 8 zlatých pravidel

Průběh a zaměření kontroly (1)

Kontrola prostředků ze zahraničí probíhá:

1) U Řídicího orgánu daného OP:

Zpracování a schvalování projektových záměrů, proces hodnocení a schvalování projektů k podpoře z OP, mj.:

- Kontrolní činnost ŘO OP ve vztahu k příjemcům i partnerům;
- Řízení projektů, delegování pravomocí a zodpovědností za realizaci klíčových aktivit, za zpracování výstupů projektů;
- Monitorování a reporting prováděný ŘO OP;
- Evidence, hlášení, šetření a řešení nesrovnalostí identifikovaných u vybraných projektů;
- Systém finančních toků.

Průběh a zaměření kontroly (2)

2) U příspěvkových organizací v roli příjemce dotace, mj.

Činnosti a povinnosti vyplývající z právního aktu o poskytnutí dotace a dále povinnosti stanovené pro příjemce daného OP v závazných metodikách a příručkách zpracovaných ŘO, a to zejména:

- Naplňování cílů projektu a plnění monitorovacích indikátorů;
- Realizace schválených klíčových aktivit;
- Zajištění deklarováných výstupů projektu;
- Dodržování pravidel způsobilosti výdajů vykazovaných v ŽoP, zejména dodržování principu hospodárnosti, účelnosti a efektivnosti vynaložených výdajů;
- Dodržování pravidel pro zadávání veřejných zakázek;
- Řízení rizik projektu;
- Kontrolní činnost PO;
- Práce řídicího výboru projektu.

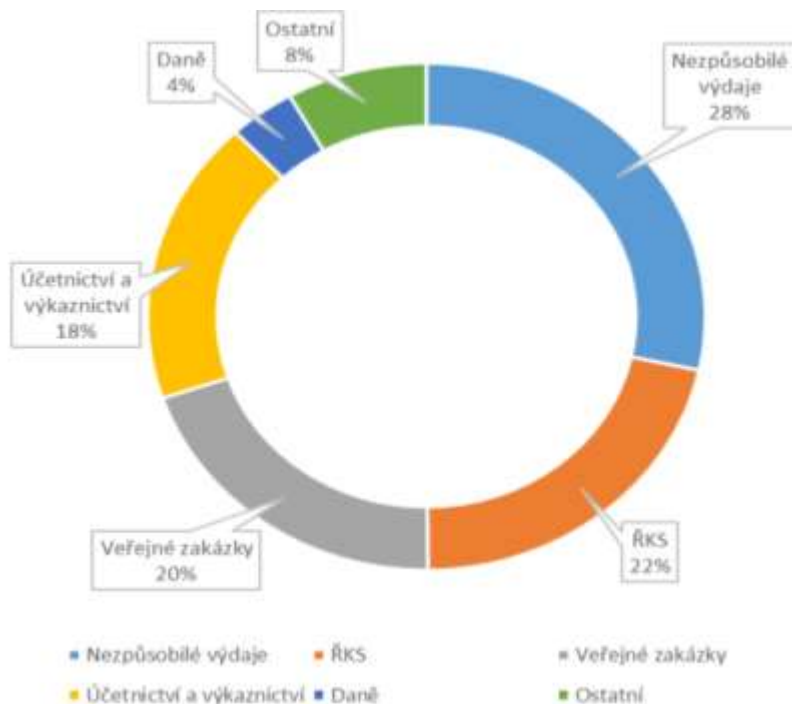
Zdroje dokladů/důkazů

Veškeré doklady projektové složky, mj.:

- ✓ Projektová žádost
- ✓ Právní akt o udělení podpory
- ✓ Žádosti o platbu podané v rámci projektu vč. příloh
- ✓ Dokumentace k výstupům projektu (monitorovací zprávy, přílohy faktur se soupisy provedených prací)
- ✓ Rozpočet projektu a účetní evidence
- ✓ Kompletní dokumentace k výběrovým řízením
- ✓ Kontrola na místě
- ✓ Výpisy z CEDRu, EDS/SMVS, MSC2007+, MS2014+, Registr „de minimis“

Četnost porušení právních předpisů podle věcných oblastí

Nejčastější chyby u příjemců

1. Soulad cílů operace vzhledem k cílům programu, dosažení časových, finančních a věcných parametrů operace a jejich udržitelnost
2. Výběr dodavatelů a uzavírání smluv s dodavateli
3. Financování projektu/operace; způsobilost výdajů, jejich zaúčtování a finanční kontrola, uplatnění nároku na jejich proplacení příjemcem; závěrečné vyúčtování a finanční ukončení projektu/operace
4. Nedovolená veřejná podpora
5. Udržitelnost projektu
6. Publicita

Ad 1) Cíle a monitorování pokroku

Nejčastější chyby v oblasti nastavení cílů, monitorování pokroku a dosahování cílů:

- ✓ Cíle projektů byly velmi často stanoveny jako nekonkrétní a neměřitelné, proto nebylo možné zjistit, zda jich bylo dosaženo.
- ✓ Nesoulad cílů operace vzhledem k cílům programu.
- ✓ Nebylo dosaženo časových, finančních a věcných parametrů operace a jejich udržitelnost.
- ✓ Monitorovací indikátory nebyly nastaveny tak, aby bylo možné hodnotit pokrok v dosahování cílových hodnot.
- ✓ Vykazované monitorovací indikátory nesouhlasí se skutečností – nesplnění dotačních podmínek.
- ✓ Nedodržování harmonogramu ohrožuje splnění cíle – nesplnění dotačních podmínek.

Cíle a monitorování projektu – příklad 1

Pro monitorování kontrolovaného projektu byl stanoven jediný indikátor „počet projektů podporujících dopravu a dopravní infrastrukturu“ s výchozí hodnotou 0 a cílovou hodnotou 1 a dále dva rozšiřující ukazatele: „rekonstrukce železničního mostu Kolín“ s výchozí hodnotou 0 a cílovou hodnotou 1 a „podjezdná výška mostu“ s výchozí hodnotou 4,35–4,61 m a cílovou hodnotou 5,25m. Žádné indikátory nebo ukazatele, které by umožňovaly sledování a hodnocení výsledků a dopadů realizace projektu, nebyly stanoveny.

Cíle a monitorování projektu – příklad 2

Cílem jednoho z projektů vybraných do kontrolního vzorku byla implementace automatického systému poskytování informací a výstražných bezpečnostních hlášení na území hl. města Prahy. V projektové žádosti příjemce plánoval, že systém bude v třetím roce od ukončení realizace projektu využívat 4 000 až 8 000 uživatelů. V tu dobu však systém využívalo celkem 444 aktivních uživatelů, tedy pouze 5–10 % plánovaného počtu, který byl navíc v projektové žádosti označen jako konzervativní odhad. Při rozpočtení celkové dotace byly náklady na jednoho aktivního uživatele třicetkrát až šedesátkrát vyšší, než bylo plánováno.

Najděte chybu

Ad 2) Výběr dodavatelů a uzavírání smluv s dodavateli

Nejčastější chyby v oblasti veřejných zakázek:

- ✓ Netransparentní nebo nediskriminační postup při zadání zakázky.
- ✓ Příjemce nezvolil vhodný typ výběrového řízení.
- ✓ Příjemce nezadal řízení v souladu s platnými předpisy.
- ✓ Nevyhodnocení předložené nabídky v souladu s požadavky ZD a příslušnými předpisy.
- ✓ Neuzavření smlouvy s ohledem na výsledek VŘ.
- ✓ Nesplnění formálních požadavků VŘ.

Veřejné zakázky – příklad 1

U jednoho z kontrolovaných projektů nestanovil příjemce v rámci výběrových řízení na dodavatele projektové dokumentace a na dodavatele softwaru taková kritéria pro hodnocení nabídek, aby hodnocení bylo transparentní a nediskriminační. Následně příjemce jako nejvýhodnější vyhodnotil nabídku, která nesplňovala podmínky stanovené v zadávací dokumentaci. Vybraná firma navíc realizovala dodávku softwaru již před vyhlášením výběrového řízení a této skutečnosti využila ve své nabídce.

Veřejné zakázky – příklad 2

NKÚ zjistil formální i věcné nedostatky v postupu příjemce při provádění změn v průběhu stavební realizace kontrolovaného projektu. Předmět i rozsah prací byly měněny ve značném rozsahu. U některých stavebních objektů došlo k téměř úplné změně předmětu díla. Velká část změn přitom nemá charakter dodatečných nebo nových stavebních prací, jejichž potřeba by vznikla v důsledku objektivně nepředvídatelných okolností nebo kterým by nebylo možné předejít řádnou přípravou stavby. Pro zadávání stavebních prací témuž dodavateli nebyly v těchto případech naplněny podmínky stanovené zákonem o veřejných zakázkách.

Ad 3) Financování a způsobilost projektových výdajů

Nejčastější chyby:

- ✓ Výdaje byly nezpůsobilé, a přesto byly uplatněny příjemcem k proplacení.
- ✓ Nedodržení stanovených podílů financování ZV.
- ✓ Financování ZV duplicitně, resp. ze dvou zdrojů (tzv. dvojí financování).
- ✓ Nedoložení prací průkaznými doklady.
- ✓ Nesprávné vyúčtování a finanční ukončení projektu/operace.
- ✓ Chyby zjištěné při financování projektu nebo operace.

Nezpůsobilé výdaje – příklady 1

- ✓ Příjemce zahrnul do ceny pořízeného majetku, kterou požadoval proplatit z podpory, daň z přidané hodnoty, přestože měl právo na její odpočet.
- ✓ Příjemce obdržel dotaci v rámci povodňového programu na opravu kanalizace poškozené povodní. Příjemce v rámci projektu financoval mj. opravu části kanalizace, která povodní poškozena nebyla. Příjemce tak použil část výdajů v rozporu s jejich účelem a tyto výdaje proto nesplňovaly obecné podmínky způsobilosti.

Nezpůsobilé výdaje – příklad 2

- ✓ Příjemce pořídil v rámci realizace projektu promítací techniku (projektor a promítací plátno), která byla zahrnuta do způsobilých výdajů projektu ve výši 41 300 Kč. Po ukončení fyzické realizace projektu (dva měsíce po ukončení projektu) bylo fyzickým ověřením na místě u příjemce zjištěno, že uvedený majetek byl uložen v původních originálních (neporušených) obalech ve skladu, a tedy nebyl využit pro projekt v době jeho realizace. Pořízení tohoto vybavení nebylo tedy nezbytné pro účely projektu, jedná se o neúčelně vynaložené výdaje.

Nezpůsobilé výdaje – příklad 3

- ✓ Příjemce, kterým byla organizační složka státu, realizoval projekt spočívající v zajištění rekvalifikací a poradenství pro dlouhodobě nezaměstnané. Projekt byl realizován prostřednictvím dodavatele, který poskytoval nezaměstnaným příslušné služby. Dle smlouvy byl dodavatel povinen doložit provedení jednotlivých aktivit odpovídající podpůrnou dokumentací. K některým aktivitám příslušná dokumentace chyběla anebo z ní vyplývalo, že se daná školení vůbec neuskutečnila. Některé vynaložené výdaje tak nebyly způsobilé, neboť odpovídající služby nebyly provedeny anebo jejich provedení nebylo řádně doloženo.

Ad 4) Nedovolená veřejná podpora

Nejčastější chyby:

- ✓ Dotace byla poskytnuta nad rámec povoleného limitu pro podporu „de minimis“ – celá dotace je považována za nedovolenou veřejnou podporu.
- ✓ Podpora nesplňovala znaky „počáteční investice“ a nespádala tak pod režim příslušné blokové výjimky – nedovolená veřejná podpora.

Veřejná podpora – příklad 1

Příjemce, kterým je podnikající právnická osoba, obdržel v rámci *Integrovaného operačního programu* (IOP) podporu na budování infrastruktury pro služby v oblasti sociální integrace. Výše dotace činila 3 800 000 Kč a byla poskytnuta v režimu de minimis.

Následně bylo zjištěno, že příjemce před dvěma lety obdržel dotaci v rámci národního programu ve výši 3 200 000 Kč. Tato dotace měla charakter veřejné podpory a nevztahovala se na ni žádná bloková výjimka.

Dotace v rámci IOP tak byla poskytnuta nad rámec povoleného limitu pro podporu de minimis, a celou dotaci je proto nutné považovat za nedovolenou veřejnou podporu.

Veřejná podpora – příklad 2

Příjemce, kterým je podnikající právnická osoba, obdržel v rámci operačního programu *Podnikání a inovace* (OPPI) podporu na pořízení dlouhodobého hmotného i nehmotného majetku za účelem rozvoje informačních technologií pro účely podnikání.

Podpora byla poskytnuta jako počáteční investice v rámci regionální investiční podpory, a měla proto splňovat podmínky blokové výjimky.

Příjemce však využil pořízený majetek jako náhradu za stávající zastaralé informační technologie. V rámci projektu tak nedošlo k založení nové provozovny, rozšíření sortimentu či k zásadní změně výrobního postupu. Podpora proto nesplňovala znaky „počáteční investice“, a nespádala tak pod režim příslušné blokové výjimky. Z tohoto důvodu se jednalo o nedovolenou veřejnou podporu.

Ad 5) Udržitelnost projektu

Nejčastější chyby:

- ✓ Projekt nebyl udržen v provozu způsobem, kterým by naplnil původní záměr alespoň 5 let po jeho dokončení.
- ✓ Výsledky projektu v období jeho udržitelnosti prošly podstatnou změnou
 - ovlivňující povahu projektu nebo prováděcí podmínky nebo poskytující podniku či veřejnému subjektu nepatřičnou výhodu a
 - způsobenou buď změnou formy vlastnictví položky infrastruktury, nebo zastavením výrobní činnosti).
- ✓ Příjemce v dostatečném rozsahu nezabezpečil majetek pořízený z veřejných zdrojů tím, že nedostatečně pojistil svůj hmotný majetek.

Udržitelnost – příklad

Jeden z příjemců podpory poskytované z OP VaVpl porušil podmínky rozhodnutí o poskytnutí dotace, neboť až do doby kontroly NKÚ nepojistil movitý majetek pořízený z dotace na hodnotu jeho pořizovací ceny.

Ad 6) Publicita projektu

Nejčastější chyby:

- ✓ Nebyly provedeny povinné aktivity zaměřené na publicitu projektu
 - velkoplošný informační panel
 - stálá informační tabulka
 - tiskové konference při slavnostním zahájení / ukončení projektu
 - uveřejňování tiskových zpráv
 - propagace projektu na webových stránkách příjemce
- ✓ Nebyly dodrženy požadavky na grafickou podobu jednotlivých log v rámci logolinku daného OP.
- ✓ Nebyla dodržena pravidla užití logolinku u jednotlivých druhů propagace.
- ✓ Neprovedení předběžné řídicí kontroly před uzavřením rámcových smluv na zajištění informačních a komunikačních aktivit.

Publicita - příklad

Příjemce obdržel platbu části výdajů projektu souvisejících s realizací informačních a propagačních opatření.

Dle dohody o poskytnutí příspěvku směly být proplaceny pouze výdaje na takové propagační předměty, na kterých bylo uvedeno logo EU a logo fondu.

Příjemce požadoval proplacení propagačních materiálů (brožury a tužky) a inzerce, na kterých nebylo uvedeno logo EU a logo příslušného fondu.

Předmětný výdaj tak byl realizován v rozporu s podmínkami podpory.

Shrnutí na závěr – jak předcházet chybám (1)

- ✓ **Štěstí přeje připraveným** – řádně se seznámit s podmínkami (smlouvou resp. rozhodnutím) pro poskytnutí prostředků a následně je dodržovat!

Doporučení: Prostudujte si dobře vzájemný smluvní vztah! Je to základní dokument pro kontrolu.

- ✓ **Pravidla NEJSOU od toho, aby se porušovala** – dodržování všech stanovených právních předpisů a závazných dokumentů!

Doporučení: Seznamte se s právními předpisy, manuály a ostatními dokumenty řídicího orgánu a dodržujte je!

- ✓ **Změna je život** – všechny podstatné změny projektu řádně projednat a dokladovat!

Doporučení: Budte informováni o aktuálním stavu prací na vašem projektu.

Shrnutí na závěr – jak předcházet chybám (2)

- ✓ **Utrácej jen tolik, na kolik máš** – dejte si proplatit jen oprávněné výdaje, které jsou řádně zdokladovány a vyúčtovány!

Doporučení: Dodržujte kritéria obecné, časové a územní způsobilosti!

- ✓ **Neznalost zákona neomlouvá** – patřičná pozornost zadávacímu řízení dle stanovených pravidel!

Doporučení: Dodržujte zákon o zadávání VZ a další předpisy!

Shrnutí na závěr – jak předcházet chybám (3)

- ✓ **Těžko na cvičišti, lehký na bojišti** - čím preciznější evidence v průběhu realizace projektu, tím snazší následná kontrola – řádná auditní stopa!

Doporučení: Vaše dokumentace na místě musí být konzistentní!

- ✓ **Opatrnosti nikdy nezbývá** – nezapomeňte na řádnou dokumentaci celého procesu v průběhu realizace projektu !

Doporučení: Archivujte všechny relevantní dokumenty!

- ✓ **Štěstí přeje připraveným II.** – má-li přijít kontrola, vyplatí se připravit!

Doporučení: Kontrola probíhá i po ukončení realizace a dobu udržitelnosti projektu. Počítejte s ní!

Diskuze a závěr

Dotazy ???

